

VÅG Å SE, VÅG Å HANDLE!

Vet du at kun 47 av alle verdens land har et lovverk som forbyr fysisk avstraffelse av barn i hjemmet? Først i 1987 kom det i norsk lovgivning et totalforbud mot vold og fysisk avstraffelse mot barn.

Vet du at de økonomiske kostnadene av vold og overgrep mot barn er større enn kostnadene av krig, borgerkrig og terrorisme til sammen? Vold i nære relasjoner koster det norske samfunnet mellom 4,5 og 6 milliarder kroner årlig. Det aller viktigste er allikevel følgene vold og overgrep får for den som rammes, den store belastningen som gir psykiske og fysiske problemer som kanskje varer livet ut.

Du tror ikke det skjer. Men faktum er at i snitt blir to barn i hver skoleklasse utsatt for omsorgssvikt, vold eller overgrep. Ta det innover deg neste gang du ser på sønnen eller datteren sin juleforestilling på skolen. Overgriperen kan sitte ved din side. Dette skjer, og det er et alvorlig samfunnsproblem. Erkjenner du dette kan du og vi gjøre noe sammen.

Fylkesmannen i Trøndelag jobber for et godt tjenestetilbud for barn, unge og deres familier. Vi vil styrke det tverretatlige samarbeidet om utsatte barn og unge og deres familier i kommunene og fylkeskommunen. Dette handler om å avdekke felles utfordringer og fremme felles tiltak og strategier for en bedre oppfølging av barn og unge mellom 0 og 24 år, og det krever handling. Vold og overgrep har enorme sosiale konsekvenser og kan hindre barn og unges deltakelse i arbeidslivet. Det overordnede målet for «0-24» satsingen er at flere gjennomfører videregående opplæring og får seg arbeid etterpå. Flere regionale statlige etater har ansvar for satsingen etter oppdrag fra Kunnskapsdepartementet, Arbeids- og sosialdepartementet, Barne- og likestillingsdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet og Justis- og beredskapsdepartementet.

Ett av målene i 0-24 satsingen er å forebygge vold og overgrep mot barn og unge, noe som også er et satsingsområde for regjeringen og samarbeidspartiene. Voldsbegrepet omfatter ikke bare fysisk vold, men også psykisk vold, seksualisert vold, materiell vold og latent vold.

Velferdsforskningsinstituttet NOVA viser i UNGvold undersøkelsen fra 2015 til at 21 prosent av ungdommene hadde opplevd fysisk vold fra en forelder i løpet av oppveksten.

Det har skjedd en reduksjon i utøvelsen av mild vold, særlig mild vold fra mor (slag med flat hånd, klyping, lugging), men det er stabilitet i den grove volden på rundt 4 prosent (slag med knyttneve/gjenstand som har medført skade, fått juling). Det er fremdeles viktig å få fram at alle former for fysisk vold mot barn er forbudt, også som et ledd i oppdragelsen. Vold er straffbart etter de vanlige bestemmelsene i straffeloven. Det ser ut til at straffeskjerpelser og holdningskampanjer demper forekomsten av mild vold, men dessverre ikke grov og gjentatt vold.

Det særskilte ansvaret for å forebygge vold og beskytte befolkningen ligger hos de offentlige virksomhetene. Det kan være et behov for en tydeliggjøring av dette ansvaret, både i lovverk og andre styringsdokumenter. Vi vet at kunnskapsformidling og voldsforebyggende undervisning i både barnehage og skole er viktig, i tillegg til foreldreveiledning, men vi trenger mer forskning om tjenester når det gjelder forebygging samt beskyttelse av voldsutsatte.

Det er flere store utfordringer i arbeidet mot vold og overgrep. Barn og unge som blir utsatt for vold har ofte behov for hjelp fra flere instanser. Dette krever blant annet at tjenestene er samordnet for å sikre et helhetlig og tilpasset tilbud.

Fylkesmannen i Trøndelag arbeider for å stimulere og oppfordre kommunene til å utarbeide handlingsplaner mot vold i nære relasjoner og overgrep mot barn og unge, samtidig som vi skal sørge for samhandling mellom de ulike aktørene i kommunene. Handlingsplaner er med på å tydeliggjøre ansvaret med å forebygge og bekjempe vold og overgrep. Disse må forankres på ledernivå og være et praktisk styringsredskap for kommuneledelsene og ansatte i tjenestene.

Det trengs kompetanse om vold og overgrep i alle tjenester. Det gjelder ansatte i barnehage, helsestasjon, lærere, helse- og sosialarbeidere og andre som møter barn og unge. Kunnskapen om vold og overgrep må økes i hele befolkningen slik at vi som er naboer, fotballtrenere eller slektninger er oppmerksomme på dette. Voksne som møter barn og unge må tørre å stille de ubehagelige spørsmålene. Barn tåler å bli spurt.

Fylkesmannen sørger nå for å sette forebygging av vold og overgrep mot barn og unge på dagsorden hos ledere i regionale statsetater i Trøndelag. Ledere og nøkkelpersoner i fylkeskommunen inviteres også med i dette. Målet for høsten er at statsetatene kommer fram til en forpliktende samhandlingsplan for arbeidet mot vold og overgrep mot barn og unge og at samtlige involverte bestemmer seg for konkrete tiltak som kan gjennomføres i egen virksomhet.

Fylkesmannen er en viktig dialog- og samarbeidspartner i utforming og gjennomføring av ulike innsatser og tiltak.

Vi skal veilede og støtte kommunene i arbeidet mot vold og overgrep sammen med kompetansemiljø som har kunnskap på området. Sist, men ikke minst er det viktig å huske på at vi alle har et felles ansvar for barn og unges beste.

Du og jeg.

Barndommen kommer ikke i reprise.